

УДК 811.161.2'373.23

Н. М. Бербер

**ПРО АКТУАЛІЗАЦІЮ АСОЦІАТИВНОГО ПОТЕНЦІАЛУ
АНТРОПОНІМІВ У ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ
(на матеріалі роману «Солодка Даруся» Марії Матіос)**

Статтю присвячено розглядові антропонімікону роману Марії Матіос «Солодка Даруся». Проаналізовано семантико-функціональні особливості антропонімів як компонентів художньо-образної системи твору з урахуванням їх асоціативно-сміслових зв'язків. Доведено, що ономастичне письмо цього автора є однією з суттєвих ознак її ідіостилю.

Ключові слова: ідіостиль, онім, власні назви, антропонім, асоціації, апелювання, демінутив.

Як відомо, ономастичний простір в цілому й антропонімікон зокрема посідає чільне місце серед мовних засобів художнього твору. Власні назви у художньому тексті несуть вагоме смислове й емоційне навантаження, не тільки іменують, а й служать вираженням об'єктивної оцінки чи апелювання, виступають засобами характеристики персонажів. Антропоніми, за твердженням А. А. Фоміна, «не являють собою байдужі до їх художньої функції знаки, вони в якомусь відношенні підпорядковуються загальним закономірностям, що визначають смислову структуру тексту» [15: 1]. **Матеріалом** дослідження послугували твори Марії Матіос, письменниці, яка, за словами О. Романенка, «прагне пов'язати бурхливість сьогодення з віковими традиціями, мудрістю рідного народу, його фольклору» [12: 310]. Зазначимо, що художній доробок Марії Матіос сьогодні є недостатньо вивченим. Так, її творчості приділено увагу у літературознавчих працях Т. Гундорової, Р. Харчук, Н. Завертальюк, Т. Гребенюк, Ю. Кушнерюк, Т. Каченко, Г.-П. Рижкової, Я. Голобородька, у мовознавчих дослідженнях Н. Шарманової, І. Тимченко, Т. Беляєва. І чи не єдиною є спроба ономастичного дослідження творів Марії Матіос у статті А. Вегеш «Літературні герої творів Марії Матіос» [2].

Отже, **актуальність статті** зумовлена недостатністю досліджень української літературної ономастики, зокрема присвячених розгляду

дові антропонімікону сучасної української прози, необхідністю висвітлення ономастичного письма Марії Матіос як однієї з ознак її ідіостилю.

М. Крупа зазначає, що «у художньому тексті номінації персонажів виконують функції, що виходять за межі категоріального граматичного значення цих класів слів і, таким чином, беруть участь у формуванні смислового аспекту тексту» [8: 311]. І дійсно, письменник паралельно створює ім'я і образ, які взаємно уточнюють і доповнюють одне одного, наголошує О. Суперанська [14: 133]. Ми схилиємося до думки Л. Шестопалової, яка стверджує, що «ім'я в художньому тексті, на відміну від реального життя, викликає особливі емоції, набуває конотативного забарвлення, що максимально увиразнює його. Внутрішня форма імені так чи інакше співвідноситься з художнім образом, а етимологія імені перегукується з ним» [16: 8].

Метою нашої статті є аналіз семантико-функціональних особливостей антропонімів як компонентів художньо-образної системи твору з урахуванням їх асоціативно-смилових зв'язків у романі Марії Матіос «Солодка Даруся». **Предметом** дослідження є власні назви як цілісна система творчого мікросвіту представниці сучасної української прози, жанрова і тематична різноманітність творів якої служить запорукою стильової багатofункціональності онімів, які вживаються у текстах письменниці.

«Драма на три життя» — так визначає свою трагедію Марія Матіос, проте вміщує ця книга цілу палітру людських доль, позначену багатонаціональним колоритом, що яскраво відбилосся на антропоніміконі твору. Персонажі виразно окреслюють історичну епоху, віддзеркалюють матеріальну і духовну культури Західної України.

Зауважимо, що вже у назві авторка вживає антропонім. Н. Баатар з цього приводу відзначає, що «добре обрані або талановито дані назви твору відразу можуть повністю представити даний твір у свідомості читача» [1: 33]. На нашу думку, сама назва «Солодка Даруся» при всій її структурній типовості виявляє неабияку асоціативну гру, за якої антропоніми «несуть у собі характерологічні проєкції, пов'язані з ув'язненнями про потенційні властивості носія імені» [5: 235]. Ця назва акумулює в собі загадку, яку читач спроможен буде відгадати, лише перегорнувши останні сторінки роману. На перший погляд, вона є очевидною: винесення оніма у найсильнішу позицію тексту свідчить

про особливу значущість імені у змістовній структурі твору. На це вказує і така його характеристика, як висока частотність (257 вживань), присутність у всіх розділах тексту, вираження ним художнього задуму авторки. Отже, антропонім **Даруся** можна віднести до ключових онімів роману М. Матіос. Відомо, що «поетонім, який називає дійову особу літературного твору, змістовно й інформативно завжди адекватний прагненню автора зробити ім'я персонажа відповідним його внутрішній сутності (незалежно від того, яка із сторін сутності персонажа і яким чином виявляється)» [7: 14]. Логічною буде спроба віднайти лексичні асоціації імені, обумовлені його зовнішньою формою, тобто проаналізувати з точки зору звукосимволіки слова. Безперечно, асоціацією, що організує сприйняття й оцінку імені **Даруся**, є асоціативний зв'язок зі словом *дар*. Зазначимо, що культурний концепт *дар* — один з базових, універсальних і найбільш важливих у парадигмі людської культури. Дослідниця Л. Даниленко запевняє, що для української моделі світу архетипічний концепт *дар* в усій його полісемантичності відіграє надзвичайно важливу роль [6: 19]. Він має, передусім, позитивну конотацію, що засвідчують численні паремії з компонентом *дар*: приносити в *дар*; Божий *дар* (вміння, хист до чогонебудь, талант, здібності, обдарування); що Бог дасть, то все в торбу; усякий *дар* (пожертва) благо [4: 273]. Яскрава аксіологічність цього концепту обумовлює й позитивну оцінку оніма. Марія Матіос, розмірковуючи над образом головної героїні роману, вказувала: «...Даруся — це не лише метафора нашої історії, це іще й ключ до розуміння того, що людина — істота не тільки слабка, але й неймовірно сильна і чиста навіть у своєму каліцтві, бідності, і пожиттєвій приреченості. Подеколи — навіть сильніша від здорових і вдатних. І саме цим — вища» [3: 117]. Ймовірно, ця вищість — душевна — і є *даром*.

Однак концепт *дар* може мати і негативну конотацію: небажаний, нав'язливий, непотрібний, даремний, випадковий. Новий тлумачний словник української мови фіксує такі фразеологізми з лексемою *дар*: *дар* — не купля, не гудять, а хвалять; *дарованому* коневі в зуби не дивляться; *дарованому* коневі зубів не лічать [10;1: 709].

Як стверджує О. Селіванова, антропоцентризм відображається не лише в створених автором іменах героїв, що ономасіологічно пояснюються контекстом, але й у пронизуючій текст модальності [13: 200]. У романі «Солодка Даруся» спостерігаємо асоціативну гру

письменниці, побудовану на омонімії лексем *Даруся*, *дала*, *дурна*, *удар*, *здорова*, *здається*, *згадає*. Вони наче створюють ідейну павутину роману. Зазначимо, що дані лексеми є частотними на невеликому за обсягом уривку тексту: «А то мені солодка *Даруся дала*» [9: 4]; «Вони таки не мають смальцю в голові, а Бога в череві, її сусіди, бо думають, що вона дурна. А *Даруся не дурна* — вона солодка» [9: 5]; «*Даруся роздавала* по селу квіти...» [9: 5]; «Але з людьми вона не хоче говорити, бо тоді вони можуть *дати* їй конфету...Та що про це думати, як нема про що. Люди в селі часом роблять таке, що навіть *Даруся* хапається за голову, але їх *дурними* чомусь ніхто не називає, а про неї, що говорить з деревами і квітами, і живе собі, як хоче, хоч і шкоди не робить нікому, думають, як про *дурну*... А якщо вона таки *дурна*, хоч і не є видима каліка?» [9: 6]; «Вони в селі собі думають, що *Даруся* не розуміє, що, аби не казати *дурна*, вони їй кажуть солодка» [9: 7]; «— *Дурна!!! Дурна*, а щюці не хочеш? ...У селі ніхто розумний не нагадає і не *дає Дарусі* конфет: знає, що від солодкого болить її голова і блює вона дуже» [9: 7]; «Маріїні схлипи *здаються ударами* молота в цигановій кузні» [9: 8]; «А *Даруся* лишалася з розірваною від болю головою у порожній хаті доти, поки щось не *вдаряло* їй ножем у серце — і тоді вставала і йшла, куди очі дивилися» [9: 9]; «Вона стала на коліна, *ударил*а чолом раз-другий до льоду — і тихо заскавучала: лід був твердий і не *піддавався*» [9: 10–11]; «Коли вона *здорова* — надолужує той час, як звивається від болю» [9: 14]; «Ще трохи — і *Даруся згадає*, хто їй казав, що будь-яка бесіда може робити шкоду» [9: 15]; «Що з того, що вона не говорить? Німа Катрінка також лиш на мигах показує, і ніхто її *дурною* не називає. А *Даруся* і язик не проглинула, а все одно кажуть за неї *неправду*. Вона не солодка, але й не *дурна*. Та Бог їх бери, *дурні* людські язики». [9: 15]; «Тато взяв тоді свого бука, припрятаного на всяк випадок у хоромах, і *дав Дарусі* такого шміру по сраці, що вона півдня відсиджувалася у барабулинні поза стайнею» [9: 16]; *Даруся дуже добре дотепер* пам'ятає, як тато згодом пояснював їй, що не кожна людина є такою, як про неї кажуть позаочі» [9: 18]; «*Дарусі здається*, що бідна душа на якийсь час залишила її і полетіла на татовий голос» [9: 25].

Отже, Марія Матіос конструює асоціативний фон, що визначає аксіологію імені, в тексті. Ймовірно, асоціація імені *Даруся* зі словом *дар* в реципієнтів враховувалась письменницею при номінації персонажа.

Не випадково Марія Матіос обирає й демінутивну форму номінації головної героїні — **Даруся**, — утворену афіксацією за допомогою форманта -ус- (я), який має експресивне маркування. Наявність у демінутивного деривата емоційних обертонів безперечно: зменшено-пестлива форма імені виражає не пряме значення дружнього, широго ставлення до номінованого образу, а поблажливе, викликане фізичними недоліками героїні. Тут ми погоджуємось з думкою А. Вегеш, що даний прийом сприяє співвіднесенню імені й образу [2: 254].

Однак чому саме епітетизований антропонім — **солодка Даруся** — виноситься в назву твору? На нашу думку, ця епітетизація відіграє у творі провідну роль. Вона обумовлює використання відповідного оніма в назві тексту, тим самим позначаючи основну його художню ідею ономастичними засобами. У «Новому тлумачному словнику української мови» подається таке значення лексеми *солодкий*: 3. Який викликає приємні відчуття, дає насолоду (про запах, аромат і т. ін.) // Приємний для слуху, ніжний (про голос, звуки) // Який дає моральне задоволення, втіху // Який викликає почуттєву насолоду // *розм.* Близький і рідний серцю, милий (про людину — перев. при звертанні) 4. *перен.* Який дає відчуття приємності або виражає задоволення, радість, насолоду (про думки, почуття, стан людини) 5. *перен.* Сповнений достатку, щастя, радості, задоволення; щасливий 6. *перен.* Підкреслено ласкавий, надмірно або нещиро люб'язний, облесливий // Який виражає підкреслену ласкавість, надмірну або нещиро люб'язність, облесливість 7. *перен.* Сердечний, ширий, приємний (про голос, розмову і т. ін.) [10: 294–295]. На нашу думку, таке поєднання в назві роману демінутива з конотативно забарвленим епітетом вступає в певну опозицію зі змістом твору, адже розповідається про зовсім «несолодке», гірке життя неприйнятої суспільством дівчини, що володіє даром-прокляттям глибоко зазирати в душі людей, відчувати тонко, а тому й хворобливо, вади суспільства. Після того, як дія вступає в заключну фазу, читач повертається до назви, збагачений новим знанням, співвідносячи із номінацією **солодка Даруся** художній зміст образу головної героїні. Цікавим видається той факт, що у номінації матері **Дарусі** — **Матронки** — зустрічається той самий ключовий лексичний елемент — прикметник *солодкий*, що і в іменуванні героїні **солодкої Дарусі**: «А що'сте, *бідашко-солодашко*, доброго зва-

рили?» [9: 80]. Ймовірно, в такий спосіб авторка натікає на спільну долю, однакове світосприйняття матері та доньки.

Візія страху є домінантою в осмисленні епітета *солодка*. Це підтверджується наступним мікроконтекстом, який ніби акумулює власне авторський негативний заряд цього слова, підтверджуючи думку Марії Матіос, яка стала вже афоризмом: «Слова можуть робити шкоду» [9: 15]. Наводимо уривки з тексту роману: «*Даруся шепче довго, гаряче, палко, лиш коли-не-коли відривається від хреста, озираючись навкруг, обшарює поглядом усе довкола, і знову припадає до землі, і шепче швидко, ніби боїться, що хтось почує її страшну мову*» [9: 27]; «Але щоразу, коли *Даруся* наближається до могилки, душа її також згортається равликом від *страху*, що її зараз зустрине мертва — без татового голосу — тиша. *Якщо не буде його голосу — не стане і її. Без голосу нащо їй жити?* Ніхто, жодна душа у світі не знає, що *Дарусі* лиш тут розв'язуються уста» [9: 28]; «*Коли вона вперше спробувала заговорити з татом, страшенно перелякалася власного голосу*» [9: 28]; «*Настрашена*, вона довго озиралася, ніби шукала істинного господаря голосу, ходила між сусідніми склепами, зазірала під плити, обмацувала дерева. На цвинтарі панувала *якась особлива тиша*, лиш оте її «тату» все іще вібривало в кронах, у траві, горлі» [9: 28–29]; «Аж чую — від *Довбушевої могили*, а ви знаєте, вона якраз у самому кутикові, при самій дорозі, *нечиста сила говорить*, людським *голосом* говорить, та *страшним* таким, та *грубим*, таким, як би ведмідь крізь малини дерся» [9: 29]. Цікаво, що позитивну конотацію лексеми *солодкий* спостерігаємо далі у тексті, де ці асоціації зміцнюють і об'єктивуються на лексичному й сюжетно-композиційному рівнях: «І лише від голоса батька їй стає *приємно, спокійно, затишно*»; «Їй робиться *якось чудно, дивно, навіть солодко*. Так. Вона чує *чи то солодкість, чи млість* у грудях — але, о чудо! — *від тої солодкості в голові також стає легко*» [9: 25].

Отже, можна стверджувати, що структура образу *Дарусі* будується з активним використанням емотивної лексики, поетичних конотацій, фігур поетичного синтаксису, таких як епітети («І, дай Боже, щоби ти, *солодка* моя дитинко, ніколи не була такою Божою людиною, як *Параска*» [9: 16]), метафори («*Даруся, зів'яла*, геть зовсім безсила, змаліла, як дитинка, мовчки давала себе обертати, а потім сідала, тримаючи голову в колінах, поки *Марія* холодними руками мастила їй тім'я» [9: 8]), порівняння («А *Даруся* якось ніби встидливо дивилася собі під

ноги — і таки пливла поруч з *Іваном*, як княжна, ще й рукою зрідка поправляла волосся під хустками» [9: 60]; «Поки нема *Івана* — *Даруся* розслабається, як розсохла груша на її городі» [9: 57]; «*Іван* носив із довбанки жменями здорову, холодну воду і напував *Дарусю*, як малу дитину, не даючи жодній краплі розлитися, щоб не холодити її груди» [9: 65]; «Другий би давно забув, а вона бідна карається, як та великомучениця *Катерина*...» [9: 69]), перифраза («А ви, пане директоре, як заступитесь за невинну душу, поману будете мати, ви ж християнин, а не безбожник» [9: 54]; «Сожительством займається з *непідсудною*» [9: 52]; «Але хто її після смерті перевіряти буде: дівка — не дівка... Е-е-е... що говорити — *слабе на голову* — воно і є слабе» [9: 58]), полісиндетона («Донесе, що вона *і* не німа, *і* не дурна, *і* не солодка?!» [9: 31]) та ін. Використання демінутива відповідає емоційному маркуванню персонажу. Тому аксіологія в такий спосіб спрямованих асоціацій закономірно визначає сприйняття образу й усього тексту.

Взагалі, номінація в романі здійснюється традиційно, «класичним» способом: твір починається введенням головного персонажа, що номінується у звичайній послідовності апелятивними («Хай тато краще питає, чого їй так довго не було, ніж має кривитися, що *донька* ходить, як фіра без дишла» [9: 22]), ономастичними («А *СОЛОДКА Даруся* сидить у квітнику між айстрами, у трьох кроках від *Марії* з *Василиною*, заплітає-розплітає давно поріділу сиву косу, слухає незлобну розмову про себе, і лиш тихо усміхається» [9: 5]; «А *Даруся* не дурна — вона солодка» [9: 5]) й дейктичними («*Вона*, сирота, носила викопане коріння по селу, як дитину» [9: 4]; «Чому *вона* дурна, коли *вона* все розуміє, знає, що і як називається, який сьогодні день, скільки яблуну вродило в *Маріїнім* саду, скільки від Різдва до Різдва людей у селі родилося, а скільки вмерло?!» [9: 5]; «З курми *вона* говорить краще, ніж із людьми» [9: 6]) одиницями.

Показовою з приводу актуалізації асоціативного потенціала власних імен є інтерпретація *Марією Матіос* імені іншого персонажу твору — **Варвари**. В російській мові цей антропонім співвідносять з апелятивом «воровка», що знайшло своє відбиття у скоромовці «У *Варвари* все в карманах», де, як зауважує Т. Грідіна, «антропонім притягає до себе співзвучні асоціати, вбирає в себе «наведені контекстом» оцінні конотації» [5: 237]. *Марія Матіос* так само надає імені негативного звучання. Порівняймо з паремією «Цікавій *Варварі* носа одірва-

ли» [11: 217], що експлікує таку рису характеру людини, як схильність до пліткування. Відповідно до цього образ розкривається передусім у діалогах **Варвари** з селянками, які називають її «*відьмою*» [9: 4]. Авторка додає до імені прикладку *злодійка* («В'яжіть її, *Марію*, вона лиш вас до себе підпустить! — кричала з берега *Варвара-злодійка* до *Дарусиної* сусідки, розмахуючи скрученим шнуром від білизни» [9: 10]), яку трансформує згодом у прізвисько («А по *Петрі* через *Івана* з *Дарусею* знову стало село з ніг на голову: *Варвара*, до якої припечаталось прізвисько *Злодійка*, мало не від хати до хати носила новину — аж давилася від нетерплячки» [9: 63]). Так, на основі метафоричних та метонімічних зв'язків авторка утворює прізвисько від апелятива, яке покликане увиразнити певну рису денотата-персонажа. А. Вегеш зазначає, що в цілому літературно-художні антропоніми у творах Марії Матіос «адекватно відтворюють, моделюють буковинський антропонімічний узус» [2: 253]. Дійсно, більшість персонажів «Солодкої Дарусі» іменуються типовими для регіону, з якого родом сама письменниця, антропонімами, що виконують номінативну функцію: **Микола Григорків, Танасій Макмим'юк, Параска Данилюкова, Васюта Калинич, Іван Цвичок, Заремба, Маріка, Штефко, Фулячок, Фіщик, Ілено, Іваннихо, Дзьодзь, Дмитро Угрин, Йорко**. Окрему групу онімів в антропоніміконі роману складають власне характеристичні номінації персонажів. Первинне значення антропоніма, яке послаблене в реальному житті, у художньому тексті стає промовистим іменем. Деякі прізвиська у творі Марії Матіос містять вказівку на характер, зовнішній вигляд, суспільне становище персонажа (наприклад, **Курик, Цвичок, Яструб, Лупул**). Семантика таких онімів легко розшифровується, оскільки асоціації, які вони викликають, пов'язані зі значенням апелятивної основи імені.

Як відомо, власні назви з промовистою внутрішньою формою у художньому тексті можуть ставати прямо мотивованими, тобто прямо характеризувати через семантику або форму основи іменованій образ, його риси характеру або соціальний тип. Таким асоціативно-характеризуючим у романі Марії Матіос стає прізвисько **Лупул** (27 вживань імені). У «Новому тлумачному словнику української мови» знаходимо: **Лупул** <лупити> лупень — діал. Побой [10; 2, 524]. Прізвисько **Лупул** асоціюється з побоями, семантика апелятивної основи прізвиська «формує» сутність, характер персонажа: «*Лупул* заговорив

по-нашому, чим ще більше здивував Михайла: королівські стражі так добре пильнували сільських людей буковими «сороківниками» за порушення указу *vorbiți românește*, що не одна молодиця і не раз відмовила своєму любчикові, аби не показувати пругів і синців на тілі, отриманих за свій язик, який не хотів обертатися в роті не по-своєму. Так що Михайло, зачувши рідну, а не румунську мову від того, хто увесь час тримав бука над селом, закашлявся» [9: 111].

Прямо мотивованим є прізвисько черемошнрянського хлопця — «Юрка Огронника син. *Іван*, на псевдо *Яструб*» [9: 157]. Воно утворене шляхом онімізації апелюючи *яструбки*, на що є пряма авторська вказівка в тексті: Іванова боївка громила нову владу і її члени називались «яструбками»: «...яструбки патрулювали село» [9: 166]. Прізвисько псевдо воїна УПА безперечно утворено на базі орнітономена і надає персонажу певних рис характеру. Порівняймо з характеристикою прізвиська іншого персонажу — *Дмитра Одайного* (6 вживань імені), яку надає сама авторка в тексті: «Десь під обід двері в кабінет директора місцевої восьмирічки відчинилися з шумом і гуркотом — і почerez поріг ввалився-вкотився *Дмитро Одаїний* — комірник колгоспу, якого в селі називали *Член Колобок* за його опецькувату і круглу фігуру і за непомірно часте вживання слова «член» [9: 51].

Експлікацію прізвища *Курик* (24 вживання) бачимо з контексту: «Забирають Куриків з села! Оцеї секунди виваковують. ...Закурилося за Куриками» [9: 132]. Отже, утворене воно від слова *курити* (у значенні — «виділяти у небо часточки чого-небудь» [10; 4: 425]) за допомогою традиційного українського здрібно-пестливого форманта -ик-.

У романі зустрічимо також прізвище *Цвичок* (60 вживань), яке містить яскраво виражені конотації. Марія Матіос інтерпретує його в тексті, вказуючи на зв'язок оніма з персонажем: «...Ніхто не знав, та й не допитував ніколи, *Іванового* прізвища, лише відколи світ та сонце люди і діти в Черемошнім призивішуватися йому *Цвичком*, бо дуже любив *Іван* збирати по довколишніх селах залізничка, а найбільше — цвяхи, по-тутешньому «*цвики*», з яких згодом робив дримби і продавав їх чи то в Кутах, чи в Косові на базарі» [9: 36]. Зазначимо, що прізвище *Цвичка*, який, до речі, «сожительством займається з невідсудною» [9: 52], є демінутивом, утвореним за допомогою форманта -ок-, експресивне маркування якого збігається з функцією суфікса

-ус- в поетонімі **Даруся**. В такий спосіб письменниця окреслює певну паралель між персонажами — носіями цих онімів.

Отже, у творчому арсеналі Марії Матіос літературно-художні антропоніми — важливий мовний засіб з широкими виражальними можливостями. Письменниця ретельно добирає імена персонажам, враховує явні і приховані асоціації онімів, які часто збігаються з характеризуючими рисами поіменованих персонажів. Антропоніми в романі «Солодка Даруся» несуть змістове навантаження, оцінюють та адекватно ідентифікують персонажа-денотата, сприяють мистецькій реалізації творчих задумів письменниці.

Література

1. Баатар Н. Я. Некоторые теоретические проблемы литературной ономастики: Автореф. дис. ... канд. филол. наук. — Улан-Батор, 1998.
2. Вегеш А. І. Літературні герої творів Марії Матіос // Науковий збірник «Studia Slovakistica». — Ужгород, 2009. — Вип. 9.
3. Вербич В. Євангеліє від Марії, Або «Людина навіть у безвиході має вибір» // Під куполом спільного неба. Есеї та діалоги. — Луцьк, 2006.
4. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов. та CD) / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. — К.; Ірпінь, 2007.
5. Гридина Т. А. Ментальные ориентиры ономастической игры в малых фольклорных жанрах // Изв. УрГУ. Гуманитар. науки: история, филология, искусствоведение. — Екатеринбург, 2001. — Вып. 4.
6. Даниленко Л. І. Паремії як джерело моделювання національно-мовної картини світу (концепти «дар» та «борг» в українських, російських та англійських прислів'ях та приказках) // Проблеми зіставної семантики: Зб. статей / Відп. ред. М. П. Кочерган. — К., 1999.
7. Калінкін В. М. Теоретичні основи поетичної ономастики: Автореф. дис. ... докт. филол. наук. — К., 2000.
8. Крупа М. Лінгвістичний аналіз художнього тексту. — Тернопіль, 2008.
9. Матіос М. Солодка Даруся. — Львів, 2007.
10. Новий тлумачний словник української мови: В 4-х т. / Уклад.: В. Яременко, О. Сліпущко. — Київ, 2000. — Т.1, Т.2, Т.4.
11. Прислів'я та приказки: Людина. Родинне життя. Риси характеру / Упоряд. М. М. Пазяк. — К., 1990.
12. Романенко О. Марія Матіос // Письменники Буковини другої половини ХХ століття: Хрестоматія. Частина 2 / Упоряд. Б. І. Мельничук, М. І. Юрійчук. — Чернівці, 1998.
13. Селиванова Е. А. Когнитивная ономастиология (монография). — К., 2000.

14. Суперанская А. В. Общая теория имени собственного. — М., 1973.
15. Фомин А. А. Ассоциативные связи литературного онима и аксиология художественного образа // Изв. УрГУ. Гуманитар. науки: история, филология, искусствоведение. — Екатеринбург, 2001. — Вып. 4.
16. Шестопалова Л. Д. Специфіка антропонімів у химерній прозі (на матеріалі творчості В. Дрозда): Автореф. дис. ... канд. філол. наук. — Одеса, 2006.

Бербер Н. Н.

ОБ АКТУАЛИЗАЦИИ АССОЦИАТИВНОГО ПОТЕНЦИАЛА АНТРОПОНИМОВ В ХУДОЖЕСТВЕННОМ ТЕКСТЕ (НА МАТЕРИАЛЕ РОМАНА «СЛАДКАЯ ДАРУСЯ» МАРИИ МАТИОС)

В статье рассматривается антропонимикон романа Марии Матиос «Сладкая Даруся». Анализируются семантико-функциональные особенности антропонимов с учетом их ассоциативно-смысловых связей. Доказывается, что ономастическое письмо автора — одна из существенных особенностей ее идиостиля.

Ключевые слова: идиостиль, оним, имена собственные, антропоним, ассоциации, аппелятив, деминутив.

Berber N. M.

ON FOREGROUNDING OF ASSOCIATIVE POTENTIAL OF ANTHRO-PONYMS IN ARTISTIC PROSE (BASED ON MARIA MATIOS' NOVEL «SWEET DARUSYA»)

The article is dedicated to the research of personal names in Maria Matios' novel «Sweet Darusya». Semantic and functional features of anthroponyms are analyzed as components of the imagery system together with their associative relations. An attempt to prove the importance of M. Matios' onymic writings is made.

Key words: individual style, onym, proper names, anthroponym, associations, appelative, diminutive.